

המספוא הגס ברעייה

הקדמה

אחת בקירבת הבית; שטח זה משמש לרעייה. 20 דונם הם בחלקה אחרת ובשטח זה הוא מייצר שחת.

הגידולים

15 דונם זרועים רודוס־אספסת וזהו שטח המרעה העיקרי; 10 דונם זרועים רודס לשחת; שטח הסלק נע בין 5 ל־8 דונם, וגם בו רועה העדר; 10 דונם זרועים תירס לרעייה ולקצירה בסוף העונה — בתחילת עונת הגשמים; 5—10 דונם נזרעים שיבולת־שועל, זון ותלתן — לקצירה בעונת החורף ולרעייה באביב. היבול של החלקה בת 20 דונם — כולו לשחת של בקיה עשור.

סדרי ההזנה במספוא הגס במושך השנה

בחודשי אוקטובר־דצמבר — תירס ירוק (ברעייה ובאיבוס) ותוספת שחת; בעונת ינואר־מארס — תערובת המספוא הירוק באיבוס, קלי־פוט־הדר ושחת; אפריל־ספטמבר — רעייה ברוך דוס ובסלק ותוספות שחת לפי הצורך.

יבול השחת מ־20 הדונמים הוא כ־2000 חב־לות (45־48 טונות). אינו קונה שחת מהחוק, פרט לקש לריפוד. העיקרונות לשימוש בשחת: 1000 חבילות שמורות לעונת החורף, כשאין העדר יוצא למרעה. שאר השחת מיועדת, בעונות השנה האחרות, לפרות שאינן יוצאות בגלל סיבות שונות למרעה, להשלמת המנה לכל הבהמת. כשאין די במרעה, וכן לעגלים ולעגלות שאינם יוצאים למרעה.

הרעייה מווסתת ע"י הקצאת חלקות מגודלות והבהמות התסגלו יפה למעברים מחלקה לחלקה וכן לנדידה מחלקות הרודס לסלק וכדומה.

הח' טל מדגיש ששיטת הרעייה הנהוגה במשקו מחייבת עירנות ועיקוב מתמיד אחר מצב הבהמות וחלקות המרעה, ובהתאם לכך יש לקבוע שינויים ותיקונים במחזורי הרעייה, בהשקיה ובהשלמת מנת המזון באיבוס. אין לסמוך על כך שהרעייה ללא כל פיקוח תשחרר

המגמה הכללית בענף הבקר — הגדלת יחידת העדר. דבר זה מתבטא באופן מיוחד במשקים המשפחתיים וכתוצאה מכך מופיעות בעיות העבודה. אמנם שאלת ביצוע החליבה נפתרה גם במושבים ע"י המיכון; אולם באותם המשקים המשפחתיים שמייצרים כמות רבה של מספוא יש צורך למצוא דרכים להקלת עבודה זו ולהגדיל ככל האפשר את פריון שעת העבור. דה. ברוב המשקים מסוג זה נעזרים במיכון ייצור המספוא, בקצירתו והבאתו לאיבוס הבהמות. אולם ישנם גם כאלה, מועטים אמנם, שמנצלים להיפטר מהעמל בהספקת המספוא לפרה — על ידי הוצאת הפרה לשדה, בו גדל המספוא — ע"י רעייה. אחד החסידים של שיטה זו הינו הח' זאב טל מכפר ורבורג; יצאנו איפוא למשקו, ראינו את העדר, ביקרנו בשדות והננו מביאים להלן את הפרטים מהשיחה עם החבר הנ"ל ומההתרשמות מצורת מימשק זו. השיחה התנהלה בצורת שאלות ותשובות והנה הדברים שהעלינו.

גודל השטח

לרשות כל חבר במושב כפר־ורבורג 54 דונם קבועים וכן מאפשרים חכירת 5 דונם נוספים. במשקו של ז. טל מרוכזים 39 דונם בחלקה

הדיון הוחלט לפנות לייצרנים אהדים של ציוד האבסה אוטומאטי ולבקש מהם הצעות מחירים לרפת מסדר הגודל המתוכנן. האם זה תחילתו של עידן חדש — עידן ההאבסה האוטומאטית? ימים יגידו.

מרכוזת לוועדה האיזורית בית־שאן־גלבו

עם צאתו הקרובה של סמי מעין־הנציב בשליחות לאירופה בחרה הוועדה האיזורית של בוקרי בית־שאן־גלבו בגילה מבית־השיטה כמרכוזת הוועדה. לסמי ולגילה, ברכות להצלחה.

אלי סמסון

שה"מ בית־שאן

הח' זאב טל ובתו בחצר הפרות

אין לו צרות תדירות ממחלות עטין; העדר נתון לפיקוחו של ד"ר זיו מהמכון הווטרנארי, ומטפלים בעטנים בהתאם לתוראית. ההתעברות היא נורמאלית ואין תמותת שגר כלל — לא בלידה ולא בתקופת היינקות. זכור לו רק מקרה אחד של מות עגלה בלידה שהיתה גדולה מאוד ואביה היה פר מגזע שארוליה. מספר ההמלטות בשנה — כ־22, מפרות ומבכירות. במשך השנה האחרונה יצאו את העדר: פרה אחת חולת עטין ועגלה עקרה — לבשר, 3 פרות נמכרו לגידול ולחליבה (אחת מביניהן בעלת כושר הנבה גבוה, היה הכרח למכור משום שהיתה פורצת גדרות המרעה).

ההזנה

גיל הגמילה של בני הבקר הוא 10 שבועות. כאמור, אין מקרי תמותה בגיל היינקות; הסיי כולל בבני הבקר הרכים מסור בידי אשתו של הח' טל. עד לגיל של 5-4 חודשים, אין מגביר לים את מנת המ"מ שלהם. מגיל זה ועד 8-7 חודשים קוצבים להם מנת מ"מ בגבולות 4 ק"ג. השחת מוגשת ללא הגבלה. בגיל של 8 חודשים

את בעל העדר מהדאגות לשמירה על מצב תקין בבהמות.

העדר — התפתחותו והתנועה בו

בטבלה המובאת להלן נמסר דו"ח על התפתחות והתרחבות העדר, החל משנת 1963 ועד לחודש יולי בשנת 1969 (יום ביקורנו במשק).

העדר ליום 1 באוקטובר

שנים	טוג בע"ח					
	1963	1964	1965	1966	1967	1968
פרות	8	10	14	15	16	18
עגלות הרות	1	5	1	5	5	3
עגלות מעל 6 ח'	3	2	8	6	5	6
עגלות עד 6 ח'	2	2	1	1	2	2
עגלים מעל 6 ח'	6	2	5	4	4	10
עגלים עד 6 ח'	2	2	3	3	6	3
ס"ה ראשים	22	23	32	34	38	42
						45

זה שנים רבות שאין בעל המשק הזה קונה בהמות מהחוץ — לא פרות, לא עגלות ולא עגלים. מצב הבריאות של העדר טוב למדי, גם

הפרות יזועות בחלקת הידוסיאספסת

מהחניץ — מ"מ וקליפות הדר — סיפק 75 אלף יח"מ; ייצא איפוא שיביל האספקה המשקית הזכרם ב־52,800 יח"מ. שהן כ־41.3% מכלל התצרוכת (ללא הוספת העברה).

מהירי האספקה הקנויה היו כדלהלן: ק"ג אהר מ"מ — 27.5 אגורה ומחיר יח"מ במ"מ — 22.3 אג. מחיר טינה אחת קליפות הדר בחצר המשק — 22.8 ל"י ומחיר יחידת־מזון (לפי 7 ק"ג ליחידה אחת) 15.6 אג.

תוך עיון בחשבון ההוצאות לשנת תשכ"ח

מצטרפות העגלות לעדר היוצא למרעה ואז מצמצמים את מנת המ"מ ל־21 ק"ג ביום. בהתאם לטיב המרעה ומצבה של כל עגלה בהתפתחותה. מנת הזכנה של העגלות נעה בגבולות 6־4 ק"ג מ"מ וזו של הפרות — 8־4 ק"ג. תוך שימת־לב למצבה הגופני של כל פרה.

מצאנו ענין בעריכת מאזן ההזנה ולשם כך נערך אומדן התצרוכת לפי הגירמות המקובלות: בהתאם לכך נדרשו בתשכ"ח כ־127,800 יח"מ (בכלל זה גם עגלי המרבק). המספיק שנקמה

הפרות עוברות, ללא יזועה, מחלקת היספסת לרעה בסלק

ומירבץ לרפד עמוק מאחורי ריצפת הבטון. צד אחד של הסככה משמש לשיכון פרות ועגלות גדולות והצד השני משמש כמתבן לשחת וקש. באמצע יש דרך לעגלה ולטרקטור. בשביל העגלות הקטנות ובשביל העגלים ישנם דירים קטנים או גדרות מוצלות ליד הסככה הגדולה. הרפת הסיכנותית הישנה הותקנה כמכון חליבה מטיפוס טאנדם.

העבודה

כוחות העבודה במשק זה הם — הח' ז. טל בלבד; אין כל עזרה מבני המשפחה פרט לטיפול ביונקים. כל העבודות מוטלות איפוא על איש אחד. בכלל זה החליבה, חלוקת המזון, השקאת השדות, העתקת הגדרות החשמליות במרעה וכו' וכו'. אמנם ביצוע כל התפקידים האלה אינו תובע מאמץ פיזי קשה, אבל השעבוד לענף במשך 365 ימים בשנה, ללא כל אפשרות לצאת לחופשה וללא מחליף מבני המשפחה — דבר זה גורם לדאגה ולהרהורים, אף על פי שהענף במצבו הקיים, שהינו מקור ההכנסה היחיד, מפרנס יפה את בעליו, הרי תוך העלאת התנובה הממוצעת

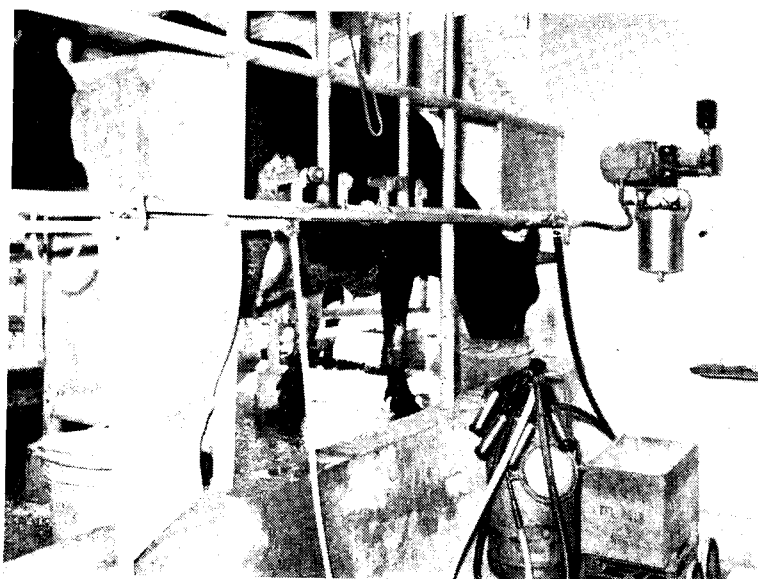
נמצאה האפשרות לעמוד גם על ההוצאה במזון מנים לייצור המספוא במשק ולהלן מובאים הפרטים (במספרים מעוגלים):

מים	2152 ל"י
דשנים	" 1700
זרעים	" 485
עבודת מכונות	" 1218
השאלת כלים	" 47
תיקונים במוסך	" 84
שמנים, נפט	" 56
קניות של אביזרים שונים	" 850
עבודה שכירה לדילול הסלק	" 264
ס"ה	6856 ל"י

בהתאם לסיכום ההוצאות האלה יוצא שייצור יחידת מזון אחת בשדות המשק הצריך הוצאה של 13 אגורות במזומנים. יש לשער שהוצאה זו עלולה להיות גדולה יותר במקרה של הבאת המספוא לאיבוס במקום „שירות עצמי" על ידי הפרות (רעייה).

השיכון

המיבנה העיקרי — סככה מרווחת עם ריצפת בטון ברוחב של $2\frac{1}{2}$ מטר לאורך כל האיבוס

ויכון החליבה טאנדם

גם משפר את בריאות הבהמות ומשפיע לטובה על התעברותן. אין ספק שמבחינת חיסכון בעבודה, דבר שהינו חשוב באופן מיוחד משום שהוא הינו העובד היחיד במשק, הוא זוכה ביתרונות מרובים. הבעיה המדאיגה אותו, והיא לדעתו אקטואלית גם במשקים משפחתיים אחרים. הרי זה השיעבוד לענף, כמוסבר לעיל. הוא מניח שהפתרון הוא בהגדלת יחידת העדר עד ל-25 פרות חולבות, העלאת התנובה הממוצעת ל-7000 ק"ג והזדקקות לעזרה בעבודה בעונות מסוימות בשנה. לדעתו לא תיפגע רווחיות המִשק על אף ההוצאה הנוספת לשכר-עבודה. אר"לם הוא מכיר בקשיים שבהשגת המטרה הזו — והעיקרי — מימון נוח של ההשקעות הכרוכות בהרחבת הענף.

הננו מביעים את תודתנו לח' ז. טל שהואיל לארחנו במשקו ולמסור לנו את כל הפרטים שעניינו אותנו.

י. עצמין, א. כניאשר

ל-7000 ק"ג (התנובה כיום קרובה ל-6000 ק"ג) אפשר יהיה להיעזר בעבודה שכירה בעונות מסוימות. בדרך זו יימצא פתרון מסוים לעול העבודה המשעבדת מבלי שתיפגע ריווחיות הענף.

הח' טל אינו מעלה על דעתו זניחת הבוקר רות ולבקש את פרנסתו בענפים אחרים, כיוון שהוא מושרש בענף הזה ומחבב אותו. יש אי-פוא לברכו שהוא יצליח בפתרון הבעיות המטרידות אותו. ויתכן שאף ישמש מורה-דרך לבוקרים אחרים במשקים משפחתיים שמתלבטים כמוהו.

פ י כ ו ם

בסוף הביקור שאלנו את הח' טל אם הוא שבע-רצון מהשיטה הנהוגה אצלו — רעיית העדר בשדות המספוא, ומה הן הבעיות שמערסות אותו. הוא השיב לנו שהוא שבע-רצון בהחלט מנהגי ההזנה שבמשקו. הוא סובר שזה

מודעות והודעות

▲ קיבוץ גן-שמאל מעוניין בקניית מיכל-חלב בקיבול של 5000-6000 ליטר.

✱

▲ נתן היקינד, מבן-דור ליד חיפה, מעוניין בקניית מאזניים במצב תקין (לא חדשים) לשקילת בקר.

✱

▲ קבוצת לביא, ד. נ. גליל תחתון, רוצה לקנות 20 עגלות פריזיות-ישראליות ממוצא טוב ו-10 עגלות שארולה בגילים שלמעלה משבוע — כולן יילודות אוגוסט 1969.

✱

▲ במשק גשר עומדים למכירה 3 עגלים שנולדו לאמהות-עתודות. להלן הפרטים על העגלים:

1. בן עדי — גאולה, נולד ב-15.9.68;

2. בן ברקן — צהלה, נולד ב-4.1.69;

3. בן ארי — כלילה, נולד ב-8.1.69.

לפנות לברוך זינגר, רכז ענף הרפת.

✱

▲ ד"ר דני מורדוכוביץ, מנהל בית-החיות בבית-הספר לרפואה של האוניברסיטה והדסה בירושלים, מעוניין בקניית 2 זוגות של עגלות תאומות-זהות, בגיל שעד 4 חודשים, לצורך מחקריו של ד"ר אורי מרינוב בבעיות פוריות בבקר. להודיע לג"ל לפי כתובת האוניברסיטה בירושלים.

„און” — האגודה להזרעה מלאכותית, מברכת את ציבור הבוקרים בשנה טובה, שנת שלום ויציבות, בפוריות טובה ובהתקדמות בענף הבקר.